

DE GRONDWET.

ZATURDAG 9 JULIJ.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZONN, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . .
Voor de overige steden des Rijks . . .

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië.
W. J. VAN HAREN NOMAN, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,
per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het
abonnement f 60, Ned. Cour.

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:

Van één tot zes regels. f 1.00.
Voor elk regel meer. 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

Het ontwerp van wet.

Eene wet was aangekondigd "welke een toestand moet doen geboren worden, waarin door den Staat aan kerkgenootschappen eene gelijke bescherming zou worden verleend, en waarin zij, in gemeenschappelijke onderwerping aan dezelfde billijke en onpartijdige wet, waarborgen vinden voor hunne ouderlinge vrijheid en zelfstandigheid."

Na rijp beraad en naauwkeurig onderzoek heeft de regering zich verplicht geacht "zoodanige wet aan de Staten Generaal aan te bieden.

Zij is de eersteling uit de reeks, die aangekondigd is. Immers de artt. 164 en volg. der Grondwet moeten leven en kracht ontvangen uit Staatswetten bereids gemaakt, of nog te maken." (Mem. van Toel.)

Waarschijnlijk dus voor eene tweede bespaard, de bepalingen over kerkelijke financiën en kerkelijke goederen, welke in het oorspronkelijk ontwerp reeds eenige plaats moeten hebben gevonden. — Voor eene derde het kerkelijk armwezen. — Voor eene vierde... doch, voorwaar deze eerste proeve is reeds meer dan genoeg.

De zaak is gewichtig. Ook wij hebben ons rijpelijk beraden en wij hebben naauwkeurig onderzocht. Waar zoo diep in het kerkelijk leven wordt ingegrepen, waar bepalingen worden voorgesteld, die voor het Vaderland de ernstigste gevolgen kunnen hebben, mag niet ligtvaardig worden geoordeeld. Afkeuring, alleen om gemis van sympathie met een ministerie, zou het land niet dienen; evenmin als het goedkeuren om een Ministerie te behouden, de blaam van onverantwoordelijke partijdigheid opzettele.

Daarvoor was geene noodzakelijkheid. De regering vangt de memorie van toelichting aan met te zeggen — dat de verhoudingen van den Staat tot de Kerk, meer bepaaldelijk het regt van den Staat om zoodanige verordeningen ten opzichte van de openbare godsdienst te maken, dat botsing voorgekomen en orde en rust gehandhaafd worden, eene aangelegenheid is, wel van teederen aard, doch, welke regeling in de hoofdpunten eene behoefte is, niet van het oogenblik alleen, maar door bevoegde beoordeelaars sedert een geruimen tijd als wenschelijk en noodzakelijk beschouwd."

Het is geen gelukkig begin, wanneer men zijne eigene eerste woorden, in de dadelijk volgende moet nitleggen.

Zijn dan de eerste woorden weggeschrappt? Wat zegt men nu in de volgende? Dat het regt van den staat, om zoodanige verordeningen te maken, is eene aangelegenheid; — eene aangelegenheid van teederen aard; — welke regeling behoefte is.

De regeling van het regt van den staat is dus bevoegd.

Omdat het wenschelijk en noodzakelijk is beschouwd door bevoegde beoordeelaars.

In plaats van beroep op de wenschen en beschouwingen van onbekenden, zou opgave van gronden wenschelijker en noodzakelijker geweest zijn voor het erlangen der overtuiging, dat REGELING van het REGT van den staat, om zoodanige verordeningen te maken, behoefte is; — en wel eene behoefte, "niet van het oogenblik alleen!"

Voldoet de Grondwet niet ter regeling van "deze aangelegenheid"? Is eene nadere wet noodig? Moet het dan niet bevreedmen, dat in de Grondwet zelve geenerlei voorschrift gevonden wordt, dat tot het maken van zoodanige wet dringt? dat vroeger geen minister aan het maken van zoodanige regeling gedacht heeft? dat nu eensklaps die behoefte wordt gevoeld, bij de mannen, die vroeger reeds ministers waren, zoo als de Heeren VAN HALL, DONKER CURTIUS, PAHUD? Hadden zij het gevoeld; zouden zij eene "aangelegenheid van teederen aard" ongeregeld hebben gelaten? Eene regeling die een toestand moet doen geboren worden,

"waarin gelijke bescherming zou kunnen worden verleend"? Regeling van het regt om verordeningen te maken, die botsing moeten voorkomen en waardoor orde en rust konden worden gehandhaafd, — en de Heeren VAN HALL en DONKER CURTIUS zijn beiden ministers van Justitie geweest.

"De tegenwoordige wetsvoordragt heeft ten doel, "aan die behoefte, daar waar zulks oirbaar en noodig scheen, te voldoen."

Mag men daaruit besluiten, dat deze wetsvoordragt onvolledig is; niet strekt om te voldoen aan de behoefte in haren geheelen omvang, maar alleen daár waar de "behoefte" werkelijk behoefte is? — Eene behoefte toch welker voldoening onnoodig is, kan die wel behoefte genoemd worden?

Is echter aan die beperkte behoefte, aan regeling van het regt van den Staat om verordeningen te maken, voldaan?

In de voordragt wordt zoodanige regeling niet gevonden.

De considerans der wet spreekt ook van geheel iets anders. Namelijk van "de noodzakelijkheid om wettelijke bepalingen vast te stellen, ter uitvoering van onderscheidene voorschriften van het zesde hoofdstuk der Grondwet en ter vervanging van op dit onderwerp [welk?] bestaande verordeningen, opdat wij gelijke bescherming aan alle kerkgenootschappen in het Rijk kunnen verlenen, en waken, dat zij zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat."

Nogtans ook deze considerans geeft geen duidelijk denkbeeld van hetgeen eigenlijk bedoeld wordt. Waarom niet de artikelen der Grondwet bepaaldelijk aangewezen? Waarom niet in het licht gesteld het beletsel, dat tot heden de uitvoering der Grondwet van 1815, van 1840, van 1848, op een zoo kostbaar punt, als de gelijkheid van bescherming aller kerkgenootschappen, onmogelijk heeft gemaakt? Waarom niet de wonde blootgelegd, waaraan wij gedurende veertig jaren hebben geleden, en die door deze wet moet worden geheeld?

Heeft gedurende die veertig jaren de Koning niet kunnen waken, dat de kerkgenootschappen zich hielden binnen de palen van gehoorzaamheid?

Alleen omdat deze "aangelegenheid van teederen aard" niet was geregeld?

Maar is het dan niet onverantwoordelijk van alle vorige ministers, dat zij het voordragen van zoo belangrijke wet, hebben verzuimd? De Kroon magteloos te laten tegenover de kerkgenootschappen op het punt der gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat!

Wat bedoelt men echter met die wetten van den Staat? Kunnen nu wetten worden overtreden, zonder dat de Kroon de overtredende kerkgenootschappen kan houden binnen de palen der gehoorzaamheid? Waarom dan die wetten niet aangewezen, en strafbepaling op de overtreding voorgesteld? Het schijnt de eenvoudigste weg.

Of doet men hier niet op bestaande wetten; maar denkt men aan de wet die nu wordt voorgedragen? Dan voorzeker is de klagte vreemd, dat niet gewaakt kan worden om de gehoorzaamheid te verzekeren aan de wet, die nog niet is.

De vraag dus blijft: waarom worden deze bepalingen voorgedragen? ter uitvoering van welk voorschrift der Grondwet?

Wat de "bevoegde beoordeelaars sedert geruimen tijd" hebben gewenscht, leert het ontwerp. Zou het niet eenvoudiger en voor het "oogenblik" passender zijn geweest, te overwegen dat het "oirbaar en noodig" was, wettelijke bepalingen vast te stellen over de beëediging, benaming en kleeding van de bedienaren der openbare godsdienst, hunne zetels en standplaatsen, benevens over het klokkengelui?

Houw en trouw in de ure des gevaars.

Wij hebben plakte ten dienste van de Staat. Dat is ferm, en wij maken haar ons compliment. In de ure des gevaars moet men zijn meester blijven, en niet in den steek laten. Men kent de treffende geschiedenis van het trouwe dier, dat op het graf zijns meesters zich liet doodhongereren. Het schijnt, dat het marmers voor de oude Amsterdamsche ook al in Italië besteld is. Ook oude menschen kunnen soms nog wat leeren van menschen, die nog ouder zijn. De oude Amsterdamsche, bescheiden als altijd, doet er haar profijt mede.

Sinds de "Meester" op het kussen zat, was de oude Amsterdamsche maar niet uit den kring van "Luchtreizen" van "genotrijke tooneelvoorstellingen", en van "Linski's goocheltoeren" te bewegen. De oudste de Rotterdamsche, wier eenige titel is, dat zij bij den ouderdom van Methusalem loopt; want zij herinnerde zich, dat de oude Amsterdamsche aan de protestantsche beweging hare opkomst had te danken... en nu de oude Rotterdamsche, zesmaal per week verschijnende, lust scheen te hebben in het oppeuzelen van eenige abonnéjes van de bij haar vergeleken piepjonge Amsterdamsche, las zij hare Amsterdamsche zuster eens den tekst en zei: "Nu de buit binnen is, rust ge wat te vroeg op uw lauweren. Pas op. Denk aan den oorsprong van uwen zaligen toestand. Blijft gij zoo voort-lufferen: lust of nu eenmaal de abonnee hynaan te loof de beweging in den steek, dan...." Hier op de oude Rotterdamsche; maar blijkbaar meende zij te zeggen: "dan.... abonneert zich de protestantsche beweging op de oude Rotterdamsche."

De Oude Amsterdamsche liet zich dat niet tweemaal zeggen. Zuchtende over den tijd, die in deze wereld niemand eene zalige rust wil gunnen, draaide zij den tooneelkijker toe... en greep naar de lieflijke wet van den Heer VAN HALL. Trouwens, wij gelooven, dat de indruk der vermakeligheden, waarmede de oude Amsterdamsche zich sedert de laatste dagen heeft bezig gehouden, haar bij de beoordeeling van die wet is bijgebleven; want zij maakt, bij die gelegenheid, met hare lezers wonderbaarlijke luchtreizen, jongleert op verrassende wijs met de Grondwet, en laat haar verbaazende goocheltoeren zien.

Wij mogen niet verzuimen, onze lezers daarvan eenige profestukjes te laten zien.

Wordt het wetsontwerp aangenomen — aldus is de eerste goocheltoer van de Oude Amsterdamsche — "dan zullen de kerkgenootschappen in ons vaderland eene "vrijheid genieten, in zeer weinige Staten van Europa geëvenaard." Om zoodanige toer voor het gezonde verstand der Nederlandsche Natie te durven doen, heeft men tevens de onbeschaamdheid noodig van den goochelaar van minder altoof; om een boer durf wijs maken, dat zijn gulden inderdaad in een "Dallser mopje" is veranderd, om zich op die wijze de gulden toe te eigenen. Volgens de Oude Amsterdamsche genoten dus de kerkgenootschappen hier te lande geene vrijheid, gelijk in andere Staten van Europa, en het is de Heer VAN HALL, die hun deze vrijheid zal komen schenken! Wat moet de heer VAN HALL zelf, zich met dat goochelstukje vermaakt hebben!

Wilt gij nu het bewijs, dat de toer echt is? Luist op. "Art 1. van het ontwerp" — zoo roept de oude Amsterdamsche uit: — geeft aan de kerkgenootschappen "het regt, om zich geheel vrij in eigen buis te organiseren, zonder medewerking, en zelfs zonder "sancie van het Staatsgezag." Kunten zij die vrijheid verlangen? Nu kan men immers... wat men wil?

Is treffend "nationalisatie" Groen zou zeggen. De kleine toevos... organisatie... moet worden

gegeven, dat op de uitvoering van zoodanige bepalingen (de wet), waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats hebben de goedkeuring moet gevraagd worden, „... dat beteekent nog minder dan niet met al. Die „eenige uitzondering“ — zegt de Oude Amsterdamsche — „ligt zoo zeer in den aard der zaak en is van zoo beperkte toepassing, dat zij nauwelijks eene uitzondering heeten mag en HET BEGINSSEL IN GEENEN DEELE VERZWAKT.“

Het beginsel van den Heer VAN HALL is: „volkomen vrijheid om zich te organiseren in eigen boezem, dus niet in den boezem van een ander. Passons là dessus.“

De uitzondering van den Heer VAN HALL is: „ik zeg u volstrekt niet hoe, waar en wanneer ik het zal goedvinden te verklaren, dat die organisatie de medewerking van het staatsgezag behoeft. Dat staat aan mijne beoordeeling en daar weet gij niets van. Het doet er niet toe, of eene beschikking over het staatsgezag, zonder de toestemming der Regering, van zelve geenerlei waarde zou hebben: de beoordeeling verblijft toch aan mij. Anders zou ik niet in staat zijn, om, door middel van deze eenige uitzondering, die zoo zeer in den aard der zaak ligt en zoo beperkt is van toepassing, mijne goedkeuring te onthouden aan hetgeen de opgewondenheid van het oogenblik noodig maakt te weigeren.“

Men ziet dus duidelijk, dat het beginsel door de uitzondering niet wordt verzwakt! Het is alsof men zeggen zou: Gij moogt „in eigen boezem“ loopen zoo hard gij wilt... maar, het „ligt uit den aard der zaak,“ dat ik uwe beenen in een blok zet.

Die „eenige uitzondering“ is bovendien noodzakelijk, zegt de Oude Amsterdamsche. Daar is de „toer“ wat onbegrijpelijk geworden. Wij kunnen, in onze onwetendheid, nog altijd maar niet begrijpen, dat het noodzakelijk is om te verklaren: „Uw buurman heeft eene koe op zijn land; nu verklaar ik, dat wanneer gij die koe verkoopt, die koop van nul en geener waarde is.“ Op „algemeen verzoek“ wordt dus de Oude Amsterdamsche verzocht, deze „toer“ nog eens te herhalen.

Misschien wordt het ons dan mogelijk, te begrijpen, dat voortaan: „geene ongelijkmatigheid of onregelmatigheid in dit aangelegen onderwerp zal kunnen heerschen.“

De Oude Amsterdamsche noemt de wet slechts eene eerste schrede „op de baan van de vaste verhouding tusschen Kerk en Staat.“ Wij houden ons voor de volgende voetstapjes allerminzaamst aanbevolen.

„De kerkelijke liefdadigheid, en het beheer der kerkelijke finantien en van de kerken-goederen, moeten — zegt de Oude Amsterdamsche — nog geregeld worden.“ Indien onze informatie juist zijn, dan had de Heer

„baan van de vaste verhouding tusschen Kerk en Staat.“ Naar het schijnt moeten evenwel die voetstapjes minder „lieftalig“ zijn gekeurd door zekere partij, die vóór de indiening dezer wet moet zijn geraadpleegd; en men heeft, om van de aanneming dezer wet meer zeker te zijn, zich gehaast den indruk dezer voetstapjes uit de wet weg te nemen. De Heer VAN HALL zal tot toegevendheid ligt te bewegen zijn geweest, gedachtig aan het „ce n'est que le premier pas qui coûte.“

Wij herinneren hier aan de woorden van den anti-revolutionnair Heer VAN LINDEN [zitting: 6 Oct. 1848]: „Ik behoort niet onder hen, die vrijheid voor zich zelve verlangen, maar ze aan anderen betwisten.“ „Ik vraag vrijheid en regt voor allen, ook voor andersdenkenden. Ik vraag dat met te meer aandrang, omdat ik geloof, dat het beste middel om zelf vrijheid te blijven genieten, daarin bestaat, dat men ze ook vanderen gunne.“ Hoe is het geweest, met de vooraangaande raadpleging, met de vooraangaande vaststelling der beginselen van deze wet, tusschen het gouvernement en zekere partij?

Eilieve, Oude Amsterdamsche! goochel ons deze bedenking eens handig weg!

Wij zijn reikhalzend, naar het lang ontbeerde kunstgenot (zie A. C. van heden) van de tweede representatie der soirées fantastiques van de Oude Amsterdamsche.

Daar wachten wij het bewijs: dat het WAKEN van den Koning, bedoeld bij art. 169 der Grondwet, bestaat in een strenge politie op de onnoozele klepels van de klokken in Nederland; dat het „gevaarlijk is voor de rust en de orde“ van het land, als men het waagde te schrijven: „den wel-gevoerden zeer geleerden heer Dominus P.“, in plaats van: „P.“, DEN WELERWAARDEN ZEER GELEERDEN HEER DOMINUS P.

dat het noodzakelijk is „de waarheid te constateren“ (Mem. v. Toelichting): dat de titel van dominé, pastoor of rabbijn het regt niet geeft, om hofmaarschalk, Minister van Buitenlandsche Zaken of President van het Nut tot het Algemeen te zijn.

Men heerlijk feestgenot, verbeidt ons bij deze tweede representatie.

Eene zaak verwondert ons slechts van de snuggerheid der Oude Amsterdamsche: namelijk dat zij — gelijk

Mlle RACHEL — ter betere appreciatie harer talenten, den abonnementsprijs niet verhoogt.

De *Arnhemse Courant* gaat, op de volgende wijze, voort met hare beoordeeling van de wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen:

Het ontwerp verzekert aan de habommerde onderdanen daarenboven, dat de titulaturen in de kerkgenootschappen aan de bedienaren der openbare godsdienst toegekend, geene aanspraak, geen rang of voorrecht geven, „noch ten opzichte van het wereldlijk gezag, noch ten opzichte van andere kerkgenootschappen.“ Dit is zeker voor een „ontrust“ en „gespannen“ gemoed eene groote geruststelling. Geen rabbijn zal dus aanspraak kunnen maken op het verrigten van godsdienst-plegtigheden of op het houden van leerredenen in eene Christelijke kerk. Pastoors zullen geen rang hebben in eene Synode, en predikanten zullen niet de mis kunnen bedienen. De „bemide“ onderdanen zullen nu ook geene vrees behoeven te voeden, dat eenig bisschop of aartsbisschop eenig gezag over hen zal uitoefenen in zake van belastingen, van administratief beheer of van regtsmagt, ook niet ten opzichte van den waterstaat, de vloot of het leger, of eenig ander „wereldlijk gezag.“

De Memorie van Toelichting licht de juistheid dezer bepaling zeer juist toe. „Met het oog,“ zegt zij, „op artt. 165 en 166 der Grondwet is het noodig deze waarheid te constateren in de wet.“ En artt. 165 en 166 der Grondwet zeggen:

„Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend.“

„De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschapsregten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.“

Uit de bepaling dat alle belijders der onderscheidene godsdiensten gelijke aanspraak hebben op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen, moeten logische hoofden, als die onzer ministers zijn, natuurlijk opmaken, dat de titulatuur in de kerkgenootschappen, aan de bedienaren der openbare godsdienst toegekend, zoude kunnen doen denken aan „aanspraak, rang of voorrecht“ in een ander kerkgenootschap of op eenig staatsambt. Anders ware het, „deze waarheid constaterend“, artikel ook overbodig.

De bepaling dat „in de aanraking met het wereldlijk gezag“ die titulaturen alléén gebezigd worden „na vermelding van den geslachtsnaam der titularissen“, en dat het dus in strijd met de wet is, te schrijven: Bisschop N. N., doch daartegen wettig en waarborgend voor de „wonderlinge vrijheid en zelfstandigheid“ der kerkgenootschappen, te schrijven: N. N. bisachap, is zeker voor „het grootste deel“ zeer bevredigend.

Deze doeltreffende voorschriften kunnen niet missen de „hooggestegen bekrompenheid“ der „geestelijken“ te helpen bedaren en bevredigen. Zij zullen er althans het hunne toe bijdragen.

Zonderling dan ooit is de houding van de *Nederlander* van heden.

Wij hebben gister woordelijk medegedeeld, hetgeen dat blad zeide omtrent de aangeboden wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

In de woorden van de *Nederlander* van gister lag eene afkeuring opgesloten: in elk geval geene goedkeuring.

Heden geeft dat blad weder een van die raadselachtige artikeltjes, waarvan de eigenlijke bedoeling niemand helder voor den geest kan staan. Beteekent het afkeuring: of beteekent het goedkeuring?

Wij laten de lezers oordeelen:

„De voordragt regelt de toezigt op de kerkgenootschappen moet met de meeste nauwgezetheid aan den eisch der Grondwet ter toetsa worden gebracht.“

„Niet zoo evenwel dat de eisch der Grondwet worde opge- maakt uit ieder woord, dat aan degenen die tot de Grondwether- ziening in 1848 hebben medegewerkt, ontvipl.“

„Niet als of het onderzoek afgedaan ware met verwijzing bij- voorbeeld naar een gezegde als dat van den Minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst in 1848: „Wij geven hier vrijheid in alles en voor allen.““

„Vrijheid van belijdenis, vrijheid van organisatie, vrijheid in den geheelen omvang der kerkelijke sfeer; zie daar waarop elke gezindheid regt heeft.“

„Geen vrijheid van al hetgeen, volgens het beweren van elke gezindheid, tot de volledigheid van haar ontwikkeling behoort.“

„Vrijheid voor de Roomsche Katholijken in al hetgeen, hetzij verkondiging van geloofsleer, hetzij inwendige kerkregeling betreft.“

„Geen volledige ontwikkeling eener ultra-montaansche rigting waarbij én de onafhankelijkheid van het wereldlijk gezag, én de vrijheid van het geweten zou te niet gaan.“

Buitenland.

ENGELAND.

In het Hoogerhuis heeft Lord Ellenborough eene voordragt aangeboden, om de O. Indische compagnie te magtigen tot vermeerdering van de Europeesche krijgsmagt met 20,000 man.

— In het Lagerhuis is den 5den nog veel geredetwist over een voorstel van den heer Keating, die den raad

der admiraliteit onder het vorig bestuur wilde veroordeeld hebben, wegens deelneming aan de verkiezingen. Sir J. Pakington en de heer d'Israeli hebben het vorig ministerie verdedigd, doch niet kunnen verhinderen, dat het voorstel in behandeling werd genomen. Er is nog geene beslissing genomen.

FRANKRIJK.

Terwijl de ongerustheid over de Oostersche zaken te Parijs eenigermate begon te wiken, heeft II. Woensdag aldaar eenige gisting geheerscht, ten gevolge van de ontdekking van eene zamenspanning tegen den keizer. Reeds sedert eenige weken heeft men van tijd tot tijd van inhechtenisnemingen en van geheime woelingen gesproken; doch in den avond van den 5den schijnen eenige onverlaten meer bepaaldelijk een aanslag tegen het leven van den keizer te hebben willen ondernemen. Hij was, met de keizerin, in een open rijtuig naar de Opera gereden, en niets scheen aan te duiden, dat er iets bijzonders zou voorvallen; doch in den loop van den avond werden de straten rondom den schouwburg door de politie afgezet; de rijtuigen kregen bevel eenen anderen dan den gewonen weg te nemen, en eenige ruitertij was ontboden, om den keizer en de keizerin naar H.D. paleis terug te begeleiden. — De onderscheidene berigten bleek, dat in den loop van den avond aan den uitgang van den schouwburg, die met de keizerlijke loge in verband staat, drie verdachte personen waren bespeurd, die geweigerd hadden zich te verwijderen; daarop had de politie ze met geweld daartoe willen noodzaken, doch nu sprongen er nog een tiental andere lieden toe, om ze te ondersteunen, en eene soort van vechtpartij ontstond daarop, die de onrust voortbragt, welke tot het nemen van opgemelde maatregelen heeft doen besluiten. De verdachte personen, die meestal met pistolen en dolken waren gewapend, zijn gevat. Het schijnt, dat zij tot geheime genootschappen behooren. Men verwacht met belangstelling verdere berigten, ten gevolge van het regterlijk onderzoek, dat is aangevat. Het gerucht heeft misschien de zaken eenigzins overdreven, doch de vereeniging van zoo vele verdachte lieden op één punt, en nog wel gewapend, doet aan het bestaan hebben van een snood plan gelooven; althans heeft dit op de beurs een nadeeligen invloed uitgeoefend.

— Den 20sten zou voor den regter de zaak behandeld worden van eene vroegere zamenspanning, waarin ook verscheiden personen betrokken waren.

— De tijdingen over den staat der veldgewassen worden iets gunstiger.

— Het is, gelijk men weet, het plan der regering verdere uitbreiding te geven aan de instelling der par- handelbare reccipissen af te geven en op de ingebragte waren voorschotten in eigen geldwaardig papier af te geven. Het regt om zoodanige entrepôts in al de handels- fabrieksplaatsen des lands op te rigten zou, naar des Keizers plan, aan ééne groote maatschappij worden verleend. Eene met het onderzoek dezer aangelegenheid belaste staatscommissie heeft zich voor die centralisatie verklaard. Zoodra dit te Marseille bekend werd, zijn van daar op nieuw dringende verzoeken tegen dat plan aan de regering gezonden.

ZWITSERLAND.

De Bondsdag is den 4den geopend. De aftredende voorzitter, de heer Hungerbuhler, heeft in zeer gematigd radicalen geest over het geschil met Oostenrijk gesproken. De meerderheid der vergadering, welke die denkwijis is toegedaan, heeft die bedachtzame taal toegejuicht. Bij de zamenstelling van de afdelingen en de benoeming van een voorzitter van den nationa- len raad, heeft de gematigd radicale partij mede de bovenhand behouden. Tot voorzitter van dien raad is benoemd de heer Pioda, van Tessino.

GRIEKENLAND.

De geest der bevolking dezes lands blijft altijd zeer opgewonden, ter zake van de Oostersche aangelegen- heden; de regering heeft dan ook gemeend haar ern- stig tot kalme en behoedzaamheid te moeten aansporen.

TURKIJE.

De zending van den heer Ozeroff, gewezen Russi- schen legatie-secretairis, naar Constantinopel, om nieuwe onderhandelingen aan te knooopen, boezemt te Parijs en Londen nog al vertrouwen in. Men verzekert dan ook, dat voor het oogenblik geenerlei vrees voor Bot- sing bestaat.

De geruchten willen nog altijd dat in den Britschen ministerraad verschil van gevoelen over de Oostersche zaken heerscht; of dit althans kwalijk verreesd is. Het schijnt dat Lord Aberdeen's gevoelen bevestigend heeft, om met de meeste bedachtzaamheid te werk te gaan, en de bezetting van de Vorstendommen niet als eene daad van oorlog te beschouwen.

— Te Smyrna hebben onlusten plaats gehad, ten gevolge van het ophigten van een Hongaarsch officier,

den heer Costa, gewezen adjudant van Kossuth. De bevolking schreef die oplichting aan den Oostenrijkschen Consul toe, wiens woning daardoor zelfs gevaar heeft gelopen; het gepeupel schijnt ook eenige Oostenrijksche marine-officieren te hebben aangevallen. Een en ander komt der Porte, in de tegenwoordige omstandigheden, waarin zij Oostenrijks vriendschap allezins behoeft, al zeer weinig te stade.

Het *Journal des Débats* van 6 Julij verzekert ook zijnerzijds, dat, door het overtrekken van de Pruth, de vrede niet zal verstoord worden, dewijl de Porte de raadgevingen der bevriende mogendheden zal volgen, inschrikkelijker zal zijn, en alleen het overtrekken van den Donau als eene vijandelijke daad zal beschouwen.

In hoeverre de bezetting der Donau-vorstendommen door Rusland, eene schending der verdragen is, blijkt hieruit. Het verdrag van Kainardji van 1774 gaf aan Rusland slechts een regt van *tusschenkomst* ten behoeve der vorstendommen, in geval zij door Turkije werden verdrukt. Bij het verdrag van Ackerman in 1826 werd het regt van Rusland een regt van *vertegenwoordiging*, bij het tractaat van Adrianopol in 1829 werd dit in een regt van waarborg veranderd: de Russen mochten de vorstendommen bezet houden, zolang de aan Turkije opgelegde schatting aan Rusland niet was voldaan. Bij de eindelijkte regeling in 1854 werd aan Rusland een regt van *bescherming* verleend. In 1848 gaven de onlusten in de vorstendommen aanleiding tot de bezetting door Rusland; maar dit geschiedde in overeenstemming met Turkije. Daarna werd het verdrag van Balta-Liman, den 1 Mei 1849 gesloten, waarbij werd bepaald, dat in geval van onlusten, Rusland en Turkije elk 35,000 man in de vorstendommen zouden kunnen zenden, mits met onderling goedvinden. Van onlusten en onderling goedvinden nu is geen spraak hoegenaamd. Van daar dus dat de bezetting door alle onpartijdige schrijvers als eene daad wordt beschouwd in strijd met de verdragen; Turkije zelf zal moeten beslissen, hoe het die schennis wil opvatten, ofschoon de mogendheden wel ten sterkste op inschrikkelijker zullen blijven aandringen.

Het ministeriële Londensche avondblad de *Globe*, van den 5den dezer, zegt in een aan het oostersche vraagstuk gewijd hoofd-artikel: "De wijze, waarop de Oostenrijksche gezant, de heer von Bruck, te Konstantinopel is ontvangen, is een blijk van het vertrouwen, hetwelk de Turksche regering blijft stellen in het oordeel van het Oostenrijksche kabinet, een vertrouwen, hetwelk evenzeer steunt op een juist inzicht in Oostenrijks stoffelijke belangen, als op eerbied voor den staatsman, die eene zoo gewichtige zending op zich genomen heeft."

De ministeriële Berlijnsche *Zeit* zegt, dat het manifest van Keizer Nicolaas tot die staatsstukken behoort, welke eene plaats in de wereld-historie innemen en het lot van volken en landen bepalen. "De keizer is nu gelijk aan eenen veldheer, die, op het vijandelijke strand geland zijnde, zijne schepen verbrandt. Hij is nu gebonden; het is hem onmogelijk thans iets van zijne eischen te laten afftingen. De zware aanklagen, die hij daarin tegen de Porte inbrengt, zouden in het oog zijnes volks eene onmiddelijke oorlogsverklaring regtvaardigen; hij bepaalt zich echter bij de minste mate van geweldoefening, die hij niet als een krachten bestaande verdragen gedanen stap, naar eenvoudig als een dwangmaatregel, voorstelt. Onzes inziens zou Rusland erlangen, wat het in redelijkheid eischen kan, en zou de onafhankelijkheid der Porte onaangetaast blijven, indien deze de in het jongste bevelschrift des sultans vervatte bevestiging van de regten der Christen-bevolking in eene nota ter kennis van Rusland bragt en die tevens aan al de andere groote mogendheden mededeelde."

ZUID-AFRIKA.

In de kaapkolonie is eindelijk de lang verwachte constitutie uit het moederland ontvangen, met last om onmiddellijk tot de invoering daarvan over te gaan.

De toezending dier constitutie is vergezeld van een schrijven, van den 14 Maart j. l., van den Minister van kolonien, den hertog van New-Castle aan den gouverneur de kaapkolonie.

In dit stuk komen onder anderen de volgende belangrijke zinsneden voor:

"H. Mjr. gouvernement is bij de bepaling van den census geleid door eene overtuiging, dat, den zegen van eene vertegenwoordigende constitutie aan de kolonie schenkende, het bij uitstek onraadzaam is, het stemregt zoo te beperken, als om diegenen van de gekleurde klassen, die ter zake van kennis bevoegd zijn ter uitoefening van staatkundige magt, practicaal onvertegenwoordigd te laten, en dat eenig bijzonder gedeelte der maatschappij zoude worden beroofd van zijn aandeel in het bestuur van zijne plaatselijke aangelegenheden, door beperkingen welke, voor zooverre de onvolledige statistieken, die wij bezitten, ons in staat stellen oordeel te vellen, gelijk te vreezen is, een te groot staatkundig overwigt zouden daarstellen in ééne klasse der bevolking. Het is het ernstig verlangen van Hr. Mjr.

gouvernement dat al hare onderdanen aan de Kaap, zonder onderscheid van klas of kleur, vereenigd zouden zijn door één hand van loyaliteit en één gemeen belang; en wij gelooven, dat de uitoefening van staatkundige regten, door allen gelijkelijk genoten, bewijzen zal een der beste middelen te zijn om dat doel te bereiken."

Binnenland. Staten-Generaal.

Het wetsontwerp, houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en het maken van andere werken binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat, is geheel en al gelijk aan dat, hetwelk in de zitting van 19 Februarij j. l. door de Tweede Kamer is aangenomen; maar waarvan de afdoening bij de Eerste Kamer niet heeft kunnen plaats hebben wegens het besluit dier Kamer, om de ontwerpen niet te behandelen afkomstig van de ontbonden Kamer. De Regering, aandringende op de noodzakelijkheid van dit ontwerp van wet ten spoedigste te behandelen, heeft dan ook gemeend van bepaalde toelichting der wetsvoordragt zich te mogen onthouden, en te kunnen volstaan met te verwijzen naar de tusschen haar en de ontbonden Tweede Kamer gewisselde breedvoerige stukken, welke als retroacta in het archief der Kamer voorhanden zijn.

Blijkens het voorloopig verslag, den 4en dezer vastgesteld over het wetsontwerp tot *sluiting van het kanaal van St. Andries*, was de groote meerderheid van oordeel, dat het tijdstip daar was om tot een vast besluit te komen in eene zaak, waarover zoo zeer van gedachte is gewisseld geworden, dat het wel te verwachten is dat daarover geen meerder licht kan worden verspreid. Volkomene eenstemmigheid van gevoelen zoude ook wel nooit kunnen worden verkregen. Deze leden waren van meening, dat men op goede gronden het welgelukken der onderneming mogt verwachten, die zelfs niet lang meer behoorde te worden verschoven, uit vrees dat ten gevolge van de sinds geruimen tijd, met het oog op de volvoering van dit plan, genomene maatregelen schade aan de rivieren mogt worden berokkend. Dien ten gevolge moesten zij zich tegen elk verder uitstel in de behandeling dezer voordragt, waardoor noodwendig uitstel in de volvoering van het werk zal worden te weeg gebracht, verzetten, en er op aandringen dat men zich met kracht aan de daartoe noodzakelijke werken begaf.

Na velerlei beschouwingen over de werking van de uitvoering van het plan, is door verscheidene leden eene aanmerking op den vorm der voordragt gemaakt. Zij zagen daarin eene strekking om de Vertegenwoordiging door deze wet te binden tot het toestaan van gelden op volgende begrotingen, en dit oordeelen zij in strijd met de eens aangenomene beginselen, naar welke elke stemming op zich zelve behoort te staan. Volgens sommigen had dan ook in dit wets-ontwerp eene bepaalde som, om de behoefte van het volgende jaar, met opzigt tot dit werk, te dekken, ten laste van de begrooting voor 1854 moeten worden uitgetrokken. Anderen meenden dat men zich moest bepalen met de noodige gelden ten laste der begrooting van 1853 aan te vragen, voor hetgeen nog in dit jaar zal moeten worden besteed, en zoo vervolgens op de volgende begrootingen, ten einde niet af te wijken van den regel, dat elke jaarlijksche dienst hare eigene lasten draagt. De meerderheid kon echter hare goedkeuring wel aan dezen vorm hechten. Evenwel gaf men der Regering in bedenking, of het niet doelmatig zou wezen, in deze wet het totaal bedrag der kosten van het geheele werk te vermelden, indien het mogelijk is reeds nu daarvan eene raming te maken. Alsdan zou er eene zekere grens gesteld zijn, buiten welke de uitgaven niet zouden mogen gaan, die voor de noodige werken op de volgende begrotingen zullen worden uitgetrokken, en mogelijke verschillen tusschen de Regering en de Vertegenwoordiging over het bedrag van het geheele werk worden voorgekomen.

Blijkens het voorloopig verslag over het wetsontwerp tot wijziging der Wet van 28 Aug. 1852. (Bewording der officieren van de Geneeskundige dienst en van de Administratie bij de Zeemagt,) waren de leden der 2de Kamer, die aan het onderzoek in de afdeelingen hebben deelgenomen, vrij algemeen van gevoelen, dat deze voordragt als een noodwendig uitvloeisel moest worden beschouwd van bepalingen, die de Koning, met opzigt tot de geneeskundige dienst en van de officieren der administratie bij de zeemagt, bij de besluiten van 30 Nov. 1852, n°. 101, en van 18 Dec. 1852, n°. 55, heeft vastgesteld.

Enige leden hadden met leedwezen bij eene vroegere gelegenheid in het openbaar blyken gezien, dat de nieuwe organisatie der geneeskundige dienst bij de zeemagt, waardoor eene meerdere afscheiding van dien tak van dienst van denzelfden tak bij de landmagt is bewerkstelligd, tot stand is gekomen, zonder dat te dier zake overeenstemming tusschen de hoofden der Departementen van Oorlog en van Marine heeft geheerscht, of zelfs zonder dat een bepaald onderling overleg daaromtrent is voorgegaan. Zij zagen daarin een bewijs van naijver tusschen de zee- en landmagt, waaraan in het belang van 's Rijks verdediging geen voedsel moest worden gegeven. Hunnes inziens, ging daarenboven het tot stand komen eener afzonderlijke geneeskundige dienst voor de zeemagt met velerlei bezwaar gepaard, al ware het slechts omdat het ligt aan geschikte examinatoren voor de officieren van gezondheid zou kunnen ontbreken. In allen

gevallen werd door het volgen van den thans ingeslagen weg de kracht en dengdelijkheid van het corps officieren van gezondheid verzwakt. Er waren leden, bij wie deze bedenkingen zoo zwaar wogen, dat zij daarom alleen zich welligt gedrongen zouden zien, aan de tegenwoordige wet hunne goedkeurende stem te weigeren. Andere leden gingen niet zoo ver. Zij gaven te kennen, dat bijaldien het wezenlijk belang der marine alleen tot dien maatregel had geleid, zij tegen de vermeerdering van uitgaven, die daaruit moest voortvloeijen, niet zouden opzien. Wel echter zou dit het geval zijn, indien het verlangen om het eene departement van algemeen bestuur van het andere geheel onafhankelijk te maken, en dus eene soort van naijver daartoe had medegewerkt. Eindelijk waren er leden, die zich zeer voor eene algeheele afscheiding der geneeskundige dienst bij de zeemagt van die der landmagt gestemd toonden, omdat zij meenden, dat deze twee soorten van geneeskunst-oefenaren bij de teepassing hunner wetenschap geenszins altijd dezelfde regels konden volgen, maar integendeel zich, zoodra de werkelijke dienst voor hen was aangevangen, op een geheel ander standpunt geplaatst zagen.

In verband tot het vooraangaande vroegen eenige leden, of het de bedoeling was, om in het vervolg ten aanzien van de kweekelingen der zeemagt aan 's Rijks kweekschool voor geneeskundigen eene andere wijze tot opleiding aan te nemen. Ware dit het geval, zij zouden dit zeer betreuren en zulks niet enkel met het oog op de voortreffelijke inrigting te Utrecht, in het belang der wetenschap, maar ook uit een finantieel oogpunt, want eene belangrijke vermeerdering van rijks-uitgaven zou daarvan toch het onvermijdelijk gevolg zijn.

Ook zag men er bezwaar in, dat de officieren van gezondheid, om tot hooger rang te kunnen opklimmen, telkens een nieuw examen moesten afleggen. De officier van gezondheid op een klein schip behoorde toch dezelfde wetenschappelijke kunde te bezitten, als die op eenen grooten oorlogsbodem; en het examen bij de indiensttreding behoorde dus met de meest mogelijke gestrengheid te worden afgenomen.

Met opzigt tot de nieuwe bepalingen omtrent het corps officieren van administratie is aangemerkt, dat men het doel, hetwelk de Regering heeft, om door het toekennen van vaste bezoldigingen aan deze officieren de belangen der schatkist te bevorderen, niet anders kan dan goedkeuren. Men wenschte evenwel, dat de Regering door cijfers aanschouwelijk maakte, hoe groot ongeveer het voordeel zal zijn, dat uit de nieuwe maatregel zal kunnen voortvloeijen.

Eindelijk zegt het verslag, behoeft het nauwelijks vermelding, dat de bepaling, volgens welke de wet met 1 Julij 1853 in werking zou treden, verandering behoeft. Welligt ware de geheele weglating van zoodanige bepaling verkiezelijk. Men kan ten minste de noodzakelijkheid niet inzien om de gewone regelen, omtrent het in werking treden der wetten, in dit geval niet te doen gelden.

's Gravenhage, 7 Julij.

Z. M. heeft de benoeming van J. P. Lonbar Petri, burgemeester van Bloemendaal, tot secretaris dier gemeente met zijne goedkeuring bekrachtigd.

Z. M. heeft den 2den mit. jhr. H. P. G. G. van der Hoeven, van het 6de regem. infanterie, in zijn rang overgeplaatst bij het regement grenadiers en jagers.

Z. M. heeft den majoor J. V. Forrer, van het 8de reg. infanterie, op zijne aanvraag, ter zake van langdurige dienst en pensioen gesteld, en het bedrag van dat pensioen bepaald op f1300 met toekening aan den genoemden majoor van den rang van luitenant-kolonel.

De heer A. Ruijsenaars heeft zich dezer dagen tot den Koning gewend, met het verzoek om te worden gemagtigd, zijne regten en verpligtingen als concessionaris van den onderzeeschen electro-magnetischen telegraaf tusschen Nederland en Engeland over te dragen op eene hier te lande te vestigen naamlooze vennootschap.

Namens Z. M. heeft de Regering den adressant doen kennen, dat bij de Regering tegen die overdragt geen bezwaar bestaat, zoo de vennootschap, nadat hare statuten zijn goedgekeurd en zij zelve werkelijk is tot stand gebracht, zich bij een, door den adressant en de vertegenwoordigers der vennootschap geteekend adres, tot het bekomen der overdragt aanmeldt, en de vennootschap zich tevens onderwerpt aan de bepalingen, die van regeringswege als voorwaarde aan de overdragt worden verbonden.

De stemgerechtigde deelhebbers in de Nederlandsche Handel Maatschappij zijn tegen woensdag, 13 Julij 1853, des voormiddags ten 12^u uur, in de concertzaal in de Bierstraat te Rotterdam, opgeroepen ter verkiezing van een commissaris en een plaatsvervanger. Met 1 Augustus 1853 treedt af de commissaris voor Rotterdam, de heer J. Mees, die herkiesbaar is, terwijl de heer E. P. de Monchy sedert zijne benoeming tot President niet meer als plaatsvervanger heeft gefungeerd, doch tot nu toe niet was vervangen.

In de zitting van de Provinciale Staten van Breda, op den 5den te Liergavanden, gaderden, zijn lot, leden der Gedeputeerde Staten gekozen, de Heeren Jhr.

Mr. P. B. J. Vegelin van Claerbergen, oud-lid, Jhr. Mr. C. van Eysinga, Mr. H. van der Kooi en tot suppletoir lid de Heer F. de Haan, Fz.

In de zitting van 6 Julij herkoos de Staten-Verzameling van Groningen, de afredende leden der Gedeputeerde Staten, de heeren de Haan, van der Tuuk en Dijkhuis en het buitengewoon lid, de heer van Roijen, van Onderdendam.

In de zitting van de Provinciale Staten van Limburg, op den 6den te Maastricht gehouden, zijn al de leden der Gedeputeerde Staten, waarvan sommigen, volgens de rooster van afreding, anderen als nieuw gekozen leden der Provinciale Staten, hun mandaat hadden moeten nederleggen, herkozen en is tot buitengewoon lid benoemd de heer Mr. Schaus.

In de zitting van de Provinciale Staten van Noord-Brabant van denzelfden dag, te 's Hertogenbosch gehouden, werden tot leden der Gedeputeerde Staten benoemd, de heeren Mr. van Cooth en Brouwers, oud-leden, de heer Mr. Hollingenis Pijpers en tot suppletoir lid, de heer Mr. N. F. Sasse.

In de zitting van de Staten van Overijssel, te Zwolle gehouden, zijn al de afredende leden der Ged. Staten herkozen, zijnde de heeren: Jhr. Mr. J. A. Sandberg, J. B. Helmich, Mr. J. Cornelissen, J. A. baron van Fridagh, Mr. P. H. J. IJssel de Schepper en Mr. J. C. Bijsterbos; tot buitengewoon lid werd ten derde male herkozen Mr. J. N. J. Heerkens.

Door de Provinciale Staten van Zeeland, zijn tot leden der Ged. Staten herbenoemd de heeren: B. Bomme, Mr. J. C. B. van der Bilt, Mr. W. C. M. de Jonge van Ellemeet en tot buitengewoon lid de heer D. Uijtenhoven.

De Tijd zegt, dat de nieuwe II. Zaterdag 2 Julij te Rome verkozen generaal der Jezuiten, Pater Petrus Joannes Beckx, laatst Provinciaal van het gezelschap van Jezus in Oostenrijk, is geboren te Sichem bij Leuven in België. Hij hield zijn noviciaat in het jaar 1819 te Hildesheim, bleef aldaar tot 1826, waar hij bij de hertogelijke familie van Anholt-Köthen en de aldaar nieuw opgerigte Katholieke gemeente optrad als eerste Pastoor.

Den 6den Julij is te Groningen opgerigt eene Provinciale Groninger Sociëteit; de leden dier sociëteit behoren alle tot de liberaal constitutionnele partij en stellen zich voor, door het behandelen van onderwerpen van staathuishoudkunde in verband met eene milde en vrijgevege toepassing der beginselen, welke bij de Grondwet van 1848 zijn gehuldigd, hun zamenzijn dienstbaar te maken aan de bevordering van den bloei en de welvaart van dit gewest. (N. Nederlander.)

De Tentoonstelling voor Landbouw, Werktuigen, Wee en voortbrengselen van Tuindbouw en Bloemen te Arnheim op den 8, 9 en 10 Julij te houden, schijnt zeer luisterrijk te zullen zijn. Wat het Vee betreft, op den 6den overtrof het in getal en soorten reeds ruim dat van de Tentoonstelling in 1851 gehouden. De twee fraai versierde groote zalen van het gebouw Musis Sacrum zijn reeds met voorwerpen vervuld en leveren een fraai gezicht op. Gedurende de Tentoonstelling zal het muzikkorps der schutterij zich in het gebouw doen hooren.

De derde haringjager is te Vlaardinggen aankomen, aanbrengeende slechts 105 ton (58½ volle en 46½ maatjes) zijnde deze aanbrenge van de geheele vloot. Daaruit kan men afleiden, dat de vangst tot heden niet gunstig mag genoemd worden. Wat overigens de kwaliteit betreft die is zeer goed en smakelijk.

Uit een artikel van een uitstekend financier, den heer Repert Monelos, geplaatst in het *Annuaire de l'Economie politique*, blijkt, dat ieder inwoner tot uitdelging van de schuld van het land zijner inwoning zou moeten betalen: in Sardinië 14.85½; in Pruisen 16.66½; in Rusland 18.25; in Oostenrijk 38.04; in België 64.42; in Frankrijk 69.92½; in Portugal 76.32½; in Spanje 192.01; in Engeland 331.62, en in Nederland 386.90½.

Het is voorzeker met veel belangstelling, dat de vrienden en hoogschatters der kunst de aanstaande wederkomst alhier, van de beroemde tooneelkunstenaars, Mlle Rachel, vernomen hebben. De herinneringen aan haar edel, grootsch spel, bovenal aan het natuurlijke in de voorstellingen, welke zij van de verschillende karakters, van de onderscheidene hartstogten geeft, zijn velen nog in het geheugen, die haar hier te lande of elders hebben mogen zien. Op hare jongste kunstreis naar Londen, en thans te Brussel en Gent, mogt zij nieuwe lauweren plukken, en de dagbladen zijn gevuld met bijzonderheden over hare voorstellingen. Teregt wordt daarin opgemerkt, dat kunstenaarsen als Mlle Rachel niet staats, zich gedurig door de finste waarnemingen van het menschelijk hart oefenen,

en daardoor gedurig nieuw en krachtiger optreden. De klassieke stukken hebben altijd bij onze naburen, gelijk bij ons, de voorkeur, maken den diepsten indruk, als zij door zulk eene geniale gave, het ware leven erlangen. Men zal ook bij ons Mlle Rachel weder in Phèdre, in *Andromaque*, in de *Horaces* kunnen zien optreden, en ditmaal bijgestaan door een wel zamengesteld Fransch tooneelgezelschap. De heeren Raphaël Felix, Chery, Gauthier, Mevr. Durrey, Grosnier, en andere zijn met onderscheiding bekend, doch vooral de optreding op nieuw van Mlle Rachel zal gewis velen tot het bezoek van den schouwburg uitlokken.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

De tweede en laatste aflevering der *Handleiding tot de kennis van het Nederlandsche Staatsregt*, van Prof. de Bosch Kemper, die dezer dagen het licht heeft gezien, zal voorzeker door velen met belangstelling ontvangen zijn. Misschien evenwel niet door die vele in hunne dierbaarste belangen gekrenkte en hoog-bekommerde Protestanten, als zij op pag. 424 van den Hoogleraar vernemen, dat "het door sommigen aangevoerde, dat de Grondwet toeliet, de organisatie van het Roomsche-Catholieke kerkgenootschap door den Paus te verhinderen, en in alle gevallen den Koning de bevoegdheid gaf, de nieuw aangestelde bisschoppen niet te erkennen, op grond van art. 65 der Grondwet, op eene onjuiste voorstelling van de geschiedenis onzer Grondwet berust."

Zoo wordt dan in deze de handeling van het afgetreden bewind ook door een man gebillijkt, die anders niet gaarne de gelegenheid ongebruikt laat, om de daden van dat bewind te herispen. Het geheele werk, dat voor ons ligt, is niet alleen eene ontvouwing van de beginselen der Grondwet, maar evenzeer een betoog hoe verkeerd zij door Thorbecke is toegepast. Misschien zou men rege hebben te vragen, of zoo iets met den aard eener *Handleiding tot de kennis van het Nederlandsche Staatsregt* volkomen goed overeenkomt? Vooral omdat het veroordeelend vonnis op niet weinig plaatsen geenszins met redenen omkleed is. Zoo leest men niet zelden, dat deze of gene beschikking van den Minister "moeijelijk te verdedigen schijnt" (233), dat het den Hoogleraar voorkomt, dat de wet, door dien Minister voorgedragen, alle beginselen van Staathuishoudkunde miskende, door als beginsel te stellen, dat elke behoeftige gemeente moest worden onderhouden" (305). Zoo vernemen wij nu en dan dat "de Heer Kemper zeer betwijfelt of dit of dat wel goed is", enz.

Zulk eene manier van bestrijden, is, dunkt mij, den onpartijdigen geleerde onwaardig, en alleen te verklaren uit eene doorgaande zucht om af te keuren. Daarvan vinden wij nog een voorbeeld in de aflevering van den 6den Julij.

Waar ons berigt wordt, dat, "waar de wetten, onder den Minister Thorbecke tot stand gebracht, afwijken van het geen door de praktijk als nuttig was aangewezen, zij vol tegenstrijdigheid, onduidelijkheid en onpracticaal gebod zijn. Deze opmerking is misschien voor de beoefenaars van het Nederlandsche Staatsregt allerbelangrijkst, maar zoo waar, dat men er des noods, ook zonder de Professorale herinnering, achter zou hebben kunnen komen. Daarenboven zien wij niet, waarom hier juist de Minister Thorbecke genoemd moest worden, daar zoo iets algemeen wel altijd waar zal blijven, al waren het dan ook wetten door de Heeren Kempnaer of van Hall, ja zelfs door Prof. Kemper zelve gemaakt.

De hooggeleerde schrijver heeft in zijn Voorberigt voor de eerste aflevering "met aandrang, aan allen, die eene andere staatkundige meening zijn toegedaan dan de zijne, verzocht, bij de lezing van deze *Handleiding* alle vooringenomenheid met eigene begrippen ter zijde te stellen"; en teregt: vooringenomenheid voor of tegen begrippen is immers even verkeerd als vooringenomenheid voor of tegen personen. Maar valt het toch zijnen lezers niet moeijelijk die "vooringenomenheid met eigene begrippen ter zijde te stellen", wanneer er ter bestrijding dier begrippen zoo dikwerf geen ander middel gebezigd wordt dan de verzekering, dat de Hoogleraar dat of dat meent, dat het hem voorkomt, of onbegrijpelijk schijnt, met andere woorden: dat hij zelf zijne "vooringenomenheid met eigene begrippen" niet heeft kunnen "ter zijde stellen"?

Rotterdam,
6 Julij 1853.

Advertentiën.

Bij W. E. J. TJEENK WILLENK, komt van de pers:

TIJDSCRIFT

VOOR STAATHUIHOUDKUNDE EN STATISTIEK,

DOOR

MR. B. W. A. E. SLOET TOT OLDHUIS,

IX, 2, inhoudende:

Het uitsluitend koopen bij geloofsgenooten, uit een staathuishoudkundig oogpunt beschouwd. — De denkbeelden onzer voorouders over den vrijen graanhandel, volgens het Placcaet Boek op 't stuk van de Lijftogt, door Mr. Dirck Graswinckel, A°. 1651. — Eenige be-

schouwingen over den graanhandel in Engeland; door den heer H. A. Wynne, te Groningen. — Gedachten over de Statistiek der verschillende stelsels, welke den landbouw gevolgd worden. Door Prof. Rösscher, te Göttingen: *Bepreking van het vrije grondbezit ten gunste der familie.* — Kleine aantekeningen, berigten, opmerkingen enz. Boekbeoordeeling. (3)

Door JOH. NOMAN en ZOON te Zalt-Bommel, is uitge-

geven:
**HET PORTRET VAN
Leopold-Louis-Philippe-Marie-Victor,
HERTOG VAN BRABANT,**
Komt voor in No. 6 der

**MAANDELIJSCHE KRONIJK.
GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.**

Geregeld ziet de MAANDELIJSCHE KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nummers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DERTIG CENTEN.

Geen maandwerk in Nederland is zoo goedkoop, dat de lezers van alle standen zoo op de hoogte houdt van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK.

(4)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 8 Julij 1853.

Nederland. Pct.		Busland.	
Ned. W. Schuld. 2½	62½ 3¼ ½	Hopel 1798/1816 5	108½
Dito Certificat. 3	70½ ¾ ½	Dito 1828/1829 5	108
Dito Dito .. 4	93½ 1½	Cert. 1831/1838 5	98
O. I. Leening. 4	[1½]	Dito Dito 4½	100
Amort. Syndic. 3½		Dito Hope . . . 4	
Haud.-Maats. 4½		Dito Stieglitz 4	91½ 92
Belgie.		Dito dito 5e Ser. 4	
Certificaten. . . 2½		Inschr. Assig. . . 6	
D° Rothschild. 2½	52½ ¾ ½	Certific. dito. . . 6	
Frankrijk.		Polen.	
Obligatiën . . . 3		Obligatiën . . . 4	85½ ¾
Spanje.		Oostenrijk.	
Nieuwe . . . 1		Metalliek . . . 5	80½ 81½
Dito Buitel. 3		Dito bet. Amst. 5	93½ ¾
D° Binnenl. 3		Dito letter B. . . 5	93½ ¾
Bew. Sp. Com.		Dito 1847 . . . 2½	
Amort. Schuld.		Dito 1851/1852 2½	41½ ¾
Portugal.		Ween. B. 4 pct.	
Londen . . . 5	88½ ¾ 39	70½. Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98½	Mexic. te Lond. 3 pct. 26 ⅓, 11, 9. Dito Onb. 26½, 15. Gren. Uitgest. 9½. Ecuador 4½. Grieken, te Londen 5 pct. 8 gedaan.
Dito dito. . . 4	86½ ¾ ½	Na verschillende kleine fluctuaties blijft de markt in alle de genoteerde effecten min of meer slaauer, waaruit blijkt, dat het lager Londonsche merk en de onrustbarende geruchten welke men voor beurstijd verspreide, geen invloed op stand der fondsen gehad heeft.	

LONDEN, Donderdag 7 Julij. Consols op tijd 97½; Mexic. 26½; Spanje 1 pct. 22. De beurs lager op ongunstige politieke geruchten.

PARIJS, Donderdag 7 Julij. Fransche 3 pCts. 76,60; Dito 4½ pCt. 101,80; Spanje 1 pCts. 22, Dito Binnenl. 3 pCts. 41½; Belgie 5 pCt. 97½; Russen 4½ pCts. 98½; Piemont 5 pCt. 98; N. Oostenr. 5 pCt. 95½. De Fransche 3 pct. onveranderd, 4½ pct. 5 c. williger. Spaansche fondsen lager. De overige hebben weinig gevarieerd.

FRANKFORT, Donderdag, 7 Julij. 5 pct. Metalliek 85; W. Bank-aktien 1590: 1 pct. Spanje 22½; 6 pct. dito 42½; wissel op Weenen 108.

WEENEN, Donderdag 7 Julij. 5 pct. Metall. 94½; Bank-actien 1398; wissel op Londen 10.41; zilver 10½. Fonds aanzienlijk gerezen, de wissel daarbij belangrijk gedaald. Oostenrijksche fondsen iets slaauer; van Spaansche waren de binnenl. 3 pct. merklijk williger.

In de Effecten-Sociëteit zijn des avonds de bank-actien tot 53½ en de 1 pct. Spanje tot 22½ verhandeld.

Laatste Berigten.

Volgens berigt uit Konstantinopel, 27 Junij, verzekert men, dat de bemiddeling der groote mogendheden daarheen strekt, dat de eischen van Rusland niet van den vorm, maar van den inhoud betreft, door de Porte zullen aangenomen worden. De vereenigde Fransche en Engelsche vloot lag nog in de baai van Besica ten anker. Al verder wordt gemeld, dat de Tcherkessen zich tot hulp van de Porte vereenigen en door Schamil zelve zullen gekommandeerd worden.

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.